

Unescon kulttuuripolitiikan ja kestävän kehityksen maailmankonferenssi – MONDIACULT 2022 (28.–30.9.2022, México)

Loppujulistus

Me, Unescon jäsenvaltioiden kulttuuriministerit, kokoonnuimme Unescon kulttuuripolitiikan ja kestävän kehityksen MONDIACULT 2022 -maailmankonferenssiin Méxicoon 28.–30.9.2022 – 40 vuoden kuluttua vuoden 1982 historiallisesta MONDIACULT-konferenssista ja 24 vuoden kuluttua vuoden 1998 Tukholman-konferenssista, jotka molemmat olivat Unescon koolle kutsumia – jakaaksemme visiomme kulttuuripolitiikan tulevaisuudesta ja vahvistaaksemme kansainvälisen yhteisön sitoumuksen niiden kii-reellisten ja monitahoisten haasteiden edessä, joita monikulttuuriset yhteiskuntamme nykyisin kohtaavat, ja olemme siksi hyväksyneet tämän julistuksen kokoamaan yhteiset prioriteettimme ja hahmottelemaan tulevaisuuteen suuntautuvan agendan, joka valjastaa kulttuurin uudistavan voiman täysimääräisesti kestävän kehityksen hyväksi.

1. Johdanto

1. Vahvistaen Méxicossa vuonna 1982 ja Tukholmassa vuonna 1998 pidettyjen Unescon kulttuuripolitiikan maailmankonferenssien julistusten peruseräkkeet sekä niitä seuranneet käsitteelliset edistysaskeleet, mukaan luettuna kulttuurin määrittely ”moninaisuudeksi, joka koostuu yhteiskunnille ja yhteiskuntaryhmille tyypillisistä henkisistä, aineellisista, älyllisistä ja emotionaalisista piirteistä [ja johon] kuuluvat taiteen ja kirjallisuuden lisäksi elintavat, yksilön perusoikeudet, arvojärjestelmät, perinteet ja vakaumukset”, mikä loi pohjan Unescon sääntelytoimille, erityisesti vuonna 2001 hyväksytylle kulttuurista moninaisuutta koskevalle yleismaailmalliselle julistukselle, joka tunnistaa kulttuurisen moninaisuuden ”vuorovaikutuksen, uudistusten ja luovuuden lähteeksi, [joka] on yhtä välttämätön ihmiskunnalle kuin luonnon moninaisuus on luonnolle”;
2. Kantaen huolta vaikutuksista, joita aiheutuu nykyisistä globaaliin toimintaympäristöön liittyvistä haasteista sekä moninaisista, pitkittyneistä ja moniulotteisista kriiseistä – erityisesti liittyen ilmastomuutoksen ja biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen dramaattisiin seurauksiin, aseellisiin konflikteihin, luonnonkatastrofeihin, pandemioihin, hallitsemattomaan kaupungistumiseen ja kestämättömiin kehitysmalleihin – ja jotka johtavat eritoten köyhyyden kasvuun, perusoikeuksien taantumiseen sekä muuttoliikkeiden ja liikkuvuuden nopeutumiseen ja lisäävät eriarvoisuutta, digitaalinen kuilu mukaan luettuna;
3. Antaen tunnustusta uudelle huomiolle, jota annetaan kulttuurin roolille kannustimena kestävälle kehitykselle, rauhalle ja vakaudelle sekä voimana, joka toimii resilienssin, sosiaalisen osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden, ympäristönsuojelun sekä kestävän ja osallistavan kasvun hyväksi, ja edistäen ihmiskeskeistä ja kontekstisidonnaista kehitystä, joka tukee monikulttuuristen ihmisyhteisöjen perustuksia vahvistaen samalla kulttuurin voiman kahdenvälisen ja monenkeskisen yhteistyön

uudistajana ja laajentajana, monikielisyyden ja rauhankulttuurin edistäjänä, vuoropuhelun ja solidaarisuuden mahdollistajana maiden sisällä ja välillä mukaan lukien kulttuuridiplomatian kautta, mitä kuvastaa lisääntyvä sitoutuminen kulttuuriin Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmän puitteissa myös maatasolla ja mikä lisäksi palautetaan mieliin aiheeseen liittyvissä YK:n yleiskokouksen päätöslauselmissa, YK:n pääsihteerin kulttuuria ja kehitystä koskevissa raporteissa ja Unescon kulttuuriministerien kokouksissa (2019, 2020) samoin kuin kulttuurin historiallinen integraatio lukuisiin poliittisiin, taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin foorumeihin globaalilla, alueellisella ja alueiden välisellä tasolla;

4. Ilmaisten huolemme kulttuurialan jatkuvasta haavoittuvuudesta, erityisesti seurauksena maailmanlaajuisesta COVID-19-kriisistä, joka on aiheuttanut vakavaa häiriötä koko kulttuuriekosysteemille ja kärjistänyt rakenteellisia heikkouksia ja eriarvoisuutta, mukaan luettuina sosiaalisia ja sukupuolten välisiä kuiluja ja epätasa-arvoa kulttuurin saavutettavuudessa sekä perusvapauksien rajoittamista, etenkin taiteilijoiden, kulttuurialan ammattilaisten, kulttuurin harjoittajien ja yhteisöjen taiteellista vapautta, asemaa ja toimeentuloa, erityisesti naisten osalta, kaikissa kulttuurin arvoketjun osissa;
5. Vahvistaen lisäksi ihmisoikeuksien ja kulttuurisen moninaisuuden suojelun ja edistämisen välttämättömyyden ottaen huomioon kulttuuriin lisääntyvässä määrin kohdistuvat uhat ja sen käytön tarkoituksiin, jotka ovat omiaan saattamaan sen alttiiksi tuhoutumiselle tai vahingoittumiselle aseellisten konfliktien yhteydessä, joiden seurauksena kulttuuriperintöä tuhotaan tarkoituksellisesti tai tuottamuksellisesti, kulttuuriomaisuuden laitton kauppa kiihtyy, ihmisoikeuksia ja kulttuurisia oikeuksia loukataan muun muassa syrjinnän kautta, elävät kulttuuriset käytännöt häiriintyvät sekä kulttuuritoimijoiden, -laitosten, -paikkojen ja -markkinoiden haavoittuvuus lisääntyy, mikä horjuttaa kulttuurin itseisarvoa ihmisiä yhdistävänä tekijänä ja tulonlähteenä ja samaan aikaan heikentää kulttuurista moninaisuutta maailmanlaajuisesti;
6. Tunnustaen viime vuosikymmeninä tapahtuneen kehityksen Unescon laajassa, standardeja määrittelevässä arkkitehtuurissa, joka koostuu kulttuurin alaa asteittain laajentaneista ja kaikkien kulttuurin ulottuvuuksien suojelulle, turvaamiselle ja edistämiseksi kattavan kehyksen tarjoavista julistuksista, suosituksista ja kansainvälisistä sopimuksista ja joka sisältää etenkin julistuksen kansainvälisen kulttuuriyhteistyön periaatteista (1966), kulttuurista moninaisuutta koskevan yleismaailmallisen julistuksen (2001), Unescon julistuksen kulttuuriperinnön tahallisesta tuhoamisesta (2003), suosituksen taiteilijan asemasta (1980), henkisen kansanperinteen ja perinnekulttuurin suojelua koskevan suosituksen (1989), historiallista kaupunkimaisemaa koskevan suosituksen (2011), museoiden ja kokoelmien suojelemista ja edistämistä sekä niiden monimuotoisuutta ja yhteiskunnallista roolia koskevan suosituksen (2015), yleismaailmallisen tekijänoikeussopimuksen (1952), Haagin yleissopimuksen kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen selkkauksen sattuessa (1954) ja sen kaksi pöytäkirjaa (1954 ja 1999), yleissopimuksen kulttuuriomaisuuden luvattoman tuonnin, viennin ja omistusoikeuden siirron kieltämiseksi ja ehkäisemiseksi (1970), yleissopimuksen maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta (1972), yleissopimuksen vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelusta (2001), yleissopimuksen aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta (2003) ja yleissopimuksen kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä (2005);
7. Pitäen myönteisenä sitä, että julkisessa politiikassa ollaan siirtymässä yhä vahvemmin kohti laajalaisempaa käsitystä kulttuurista, mikä mahdollistaa muun muassa syrjimättömän ja osallistavan kulttuuripolitiikan, jossa on mukana paljon toimijoita – keskushallintoja, paikallisviranomaisia, kansalaisjärjestöjä, hallitustenvälisiä järjestöjä, yksityissektorin toimijoita ja yhteisöjä naiset, nuoret,

lapset, alkuperäiskansat, vammaiset ja haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät mukaa luettuina – ja näin laajentaa yhteiskunnan eri osien sananvaltaa ja hyödyntää kattavasti heidän potentiaaliaan ja luovia kykyjään ja kaikkia heidän käytössään olevia resursseja mahdollistaen toiminnan yhteiskunnan, talouden ja ympäristön tasolla kulttuuripolitiikan laajemmassa kehyksessä samoin kuin tässä julistuksessa mainitut sitoumukset;

8. Korostaen digitaalisen murroksen rakenteellista vaikutusta yhteiskuntiin ja erityisesti kulttuurialaan, mikä vaikuttaa kulttuuriteollisuuteen ja mahdollisuuksiin käyttää kulttuurituotteita ja -palveluja mutta tarjoaa myös mahdollisuuksia kulttuurin laajempaan saavutettavuuteen kaikkien kannalta, vahvistaa tietämystä kulttuuriperinnöstä ja sen dokumentointia, säilyttämistä, suojelua, edistämistä ja hallinnointia ja edistää luovuutta ja innovaatioita; sekä ilmaisten samalla huolehme tähän liittyvistä haasteista, kasvavista riskeistä, joihin lukeutuu kulttuurituotteiden ja -palvelujen virtojen lisääntynyt epätasapaino maailmassa, ja kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden köyhtymisestä verkossa tekoälyjärjestelmiin ja algoritmien puutteelliseen säätelyyn liittyen, epätasa-arvosta kulttuurin saavutettavuudessa, taiteilijoille, kulttuurialan ammattilaisille ja käytännön toimijoille maksettaviin palkkioihin liittyvästä epäoikeudenmukaisuudesta sekä syventyneestä eriarvoisuudesta kulttuurituotteiden ja -palvelujen maailmanlaajuisessa vaihdossa erityisesti globaalien kulttuurialustojen epätasaisen keskittymisen vuoksi;

II. Kehotus toimintaan

9. Vahvistamme sitouksemme suojella ja edistää kulttuurista moninaisuutta, joka muodostaa perustan kansojen identiteetille ja kaikkien kulttuurialaa koskevien Unescon yleissopimusten, suositusten ja julistusten peruseriaatteen, liitty erottamattomasti ihmisarvon ja kaikkien ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja ilmenee kulttuuriperinnössä – sisältäen tietämysjärjestelmät, käytännöt, esineet ja kulttuurikohteet – sekä kielellisessä moninaisuudessa; ja tässä mielessä vahvistamme tulevien sukupolvien puolesta yksilökohtaisen ja kollektiivisen vastuun koko kulttuurialan säilymisen, suojelemisen ja edistämisen turvaamisesta, sekä aineellinen että aineeton kulttuuriperintö mukaan luettuna, eettisenä imperatiivina, siten, että varmistetaan suurempi tasa-arvo, maantieteellinen tasapaino ja kulttuuriperinnön edustavuus kaikilla alueilla samoin kuin luovien ja kulttuurialojen edistäminen kulttuurista moninaisuutta ja moniarvoisuutta ylläpitävinä perustavanlaatuisina ulottuvuuksina, minkä kunnioittaminen nykyään enemmän kuin koskaan ruokkii rauhaa ja vahvistaa luovuutta ja innovatiivisuutta kestävämmän maailman rakentamiseksi;
10. Sen saavuttamiseksi sitoudumme vaalimaan suotuisaa ympäristöä, joka edistää kaikkien ihmisoikeuksien ja erityisesti niin yksilökohtaisten kuin kollektiivistenkin kulttuuristen oikeuksien kunnioittamista ja toteuttamista kaikilla kulttuurin alueilla, kulttuuriperinnöstä aina kulttuuri- ja luoviin aloihin digitaalinen ympäristö mukaan luettuna, tavoitteena rakentaa oikeudenmukaisempi ja yhdenvertaisempi maailma ja vähentää epätasa-arvoa myös naisten, nuorten, lasten, alkuperäiskansojen, syntyperältään afrikkalaisten, vammaisten ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien osalta, erityisesti (i) tukemalla syrjimätöntä pääsyä kulttuurin pariin ja osallistumista kulttuurielämään sekä sen tarjoamia hyötyjä eettisenä, sosiaalisena ja taloudellisena imperatiivina; (ii) vahvistamalla taiteilijoiden, kulttuurialan ammattilaisten ja käytännön toimijoiden taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia, helpottamalla heidän liikkuvuuttaan ja tukemalla heidän asemaansa myös aineetoman omaisuuden vahvistamisen kautta; (iii) suojelemalla ja edistämällä taiteellista vapautta ja ilmaisunvapautta; (iv) suojelemalla ja vaalimalla kulttuuristen sisältöjen moninaisuutta samoin kuin kielellistä moninaisuutta; (v) toteuttamalla sellaisia oikeudellisia ja julkisen politiikan kehyksiä, jotka pitävät yllä kansojen ja yhteisöjen oikeuksia omaan kulttuuri-identiteettiinsä ja -perintöönsä alkuperäiskansojen kulttuurien ilmaisut mukaan luettuina; ja (vi) lisäämällä pyrkimyksiä edistää

kulttuuriomaisuuden suojelua ja palauttamista myös neuvottelemalla asianosaisten väestöryhmien kanssa ja heidän vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksensa nojalla;

11. Kannatamme kulttuurin järjestelmällistä kytkemistä osaksi julkista politiikkaa soveltamalla kehitysstrategioita ja -kehyksiä kansainvälisellä, alueellisella, seutukunnallisella, kansallisella ja paikallisella tasolla samoin kuin osana muiden asianomaisten YK:n rahastojen ja ohjelmien politiikkaa niin, että se toimii mahdollistajana ja vauhdittajana resilienssille, sosiaaliselle osallisuudelle ja taloudelliselle kasvulle lähtien koulutuksesta, työstä – erityisesti naisten ja nuorten osalta – terveydestä ja henkisestä hyvinvoinnista aina köyhyyden vähentämiseen, sukupuolten tasa-arvoon, ekologiseen kestävyYTEEN, matkailuun, kauppaan ja liikenteeseen tukien samalla asiayhteyskohtaisia taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen malleja;
12. Vaadimme vahvistamaan ja sopeuttamaan kulttuuripolitiikkaamme ajankohtaisten haasteiden mukaisesti panemalla tarpeen mukaan tehokkaasti toimeen Unescon kulttuurialan yleissopimuksia ja suosituksia etenkin pyrkimällä systematisemmin osallistamaan erilaisia sidosryhmiä lähtien kansallisista ja paikallisista toimijoista – muun muassa hyödyntämällä Unescon luovien kaupunkien verkostoa – aina kulttuurilaitoksiin, kansalaisyhteiskuntaan, ammatillisiin verkostoihin ja asiantuntijoihin sekä asianomaisiin yhteisöihin, esimerkiksi Unescon InterAgency Platform on Culture for Sustainable Development -järjestelyn kautta, ja kannustamalla hyvien käytäntöjen jakamiseen niiden sisältämän muutospotentiaalin saamiseksi käyttöön; ja kehotamme edelleen pitämään yllä ja vahvistamaan kulttuurin rahoitusta siten, että keskipitkän aikavälin tavoitteena on osoittaa asteittain kasvava osuus kansallisesta budjetista vastaamaan kulttuurialalla syntyviin tarpeisiin ja mahdollisuuksiin;
13. Korostamme kulttuurin ja koulutuksen välisten synergioiden tehostamista tunnustaen tarpeen koulutukselle, joka on sovitettu kulloisiinkin olosuhteisiin ja käsittää kulttuuriperinnön, historian ja perinteisen tiedon, tarkoituksena (i) laajentaa oppimistuloksia ja lisätä laadukasta koulutusta – erityisesti nuorten osalta – samoin kuin kulttuurisen moninaisuuden, monikielisyyden, taiteiden opetuksen ja digitaalisen lukutaidon arvostusta myös opetussuunnitelmissa ja elinikäisen oppimisen osana sekä tekoälyn kautta; (ii) edistää kulttuurin järjestelmällistä kytkemistä osaksi muodollista, epämuodollista ja epävirallista koulutusta myös arvostamalla kaikkien yhteiskunnan segmenttien panosta tiedon välittämiseen; (iii) tukea kulttuurialan teknisen ja ammatillisen koulutuksen rakenteita sijoittamalla niihin julkisia varoja taitojen tarpeelliseksi sopeuttamiseksi ja työllisyyden tukemiseksi; sekä (iv) panostaa museoiden, luovuuskeskusten, kirjastojen, arkistojen ja kulttuurialan laitosten kasvatukselliseen ja yhteiskunnalliseen rooliin; ja tässä yhteydessä kannatamme Unescon kulttuuri- ja taidealan koulutusta koskevan uudistetun kehyksen laatimista kattamaan kulttuurialalla tapahtuvat kehityskulut yhteistyössä sellaisten merkityksellisten sidosryhmien kanssa kuten Unescon kansalliset toimikunnat ja asiantuntijaverkostot;
14. Toistamme vaatimuksemme sekä aineellisen että aineettoman kulttuuriperinnön samoin kuin kulttuuri-ilmaisujen suojelemiseksi erityisesti kriisiaikoina äärimmäiset ilmastotapahtumat ja luonnonkatastrofit mukaan luettuina, tuomitsemme kulttuuriin kohdistuvat toimet aseellisten konfliktien yhteydessä ja kulttuurialan kiinteistöjen tai niitä ympäröivien alueiden käytön sotilaallisiin tarkoituksiin ja tuemme pyrkimyksiä panna tehokkaasti toimeen alaa koskevia kansainvälisen oikeuden normeja ja standardeja, erityisesti vuonna 1954 tehtyä Unescon yleissopimusta ja sen kahta pöytäkirjaa (1954 ja 1999), vuosina 1970, 1972, 2001, 2003 ja 2005 tehtyjä Unescon yleissopimuksia sekä vuonna 1995 tehtyä Unidroit'n yleissopimusta ja kulttuuriperinnön tahallista tuhoamista koskevaa Unescon julistusta (2003), muun muassa vahvistamalla toimintaa hätätilanteissa eettisenä ja turvallisuuteen liittyvänä vaatimuksena järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin rahoituksen

torjumiseksi sovellettävien YK:n päätöslauselmien pohjalta tuomalla yhteen kaikki asianomaiset kansainväliset instituutiot ja organisaatiot sekä kulttuurialaa koskeviin Unescon yleissopimukseen liittyvät olemassa olevat tekniset ja rahoitusmekanismit siten, että tavoitteena on tukea maita niiden suojeluyrityksissä, kansainvälistä solidaarisuutta ja kansallisia elpymisstrategioita;

15. Korostamme kulttuuriperinnön ja luovuuden ottamista osaksi kansainvälistä keskustelua ilmastonmuutoksesta ottaen huomioon sen monitahoisen vaikutuksen kaikkien kulttuuriperinnön muotojen ja ilmaisujen suojeluun ja tunnustaen kulttuurin merkityksen ilmastotoimille erityisesti perinteisten ja alkuperäiskulttuurien tietämysjärjestelmien välityksellä; kannustamme siksi Unescoa kehittämään aihetta koskevat toimintaohjeet kulttuurialaan liittyvien Unescon yleissopimusten ja suositusten puitteissa, vuosina 1972, 2001, 2003 ja 2005 tehdyt yleissopimukset ja vuosina 2011 ja 2015 annetut Unescon suositukset mukaan luettuina, yhteistoiminnassa sellaisten merkityksellisten kansainvälisten organisaatioiden, kehysten ja mekanismien kanssa, kuten ilmastonmuutosta koskeva Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimus (UNFCCC), biodiversiteettisopimus (CBD), Maailman ilmatieteen järjestö (WMO), Yhdistyneiden kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestö (FAO), Yhdistyneiden kansakuntien ympäristönsuojeluohjelma (UNEP), hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli (IPCC) sekä joustomekanismi, jolla käsitellään ilmastonmuutoksen vaikutuksia kulttuuri- ja luonnonperintöön (2020), tarkoituksena auttaa jäsenvaltioita kehittämään politiikkaansa ja strategioitaan, jotta ne pystyvät puuttumaan äärimmäisiin ilmastovaikutuksiin, jotka vaikuttavat koko kulttuurialaan kattaen vedenalaisen ja luonnonperinnön sisältävän kulttuuriperinnön sekä luovat ja kulttuurialat ja elinkeinot; sekä tavoitellen syvällisempää vuoropuhelua jäsenmaiden kanssa kulttuurialan hiilijalanjäljen vähentämisestä;
16. Ilmaiseimme sitoutumisemme kulttuuriomaisuuden laittoman kaupan torjuntaan varmistamalla vuonna 1970 tehdyn Unescon yleissopimuksen ja siihen liittyvien mekanismien tehokkaan toimeenpanon ja vahvistamalla kansainvälistä yhteistyötä kaikkien asianomaisten kumppanien kanssa, joihin lukeutuvat Interpol, Maailman tullijärjestö (WCO), Unidroit, Kansainvälinen museoneuvosto (ICOM) ja Yhdistyneiden kansakuntien huumausaine- ja kriminaalipolitiikan toimisto (UNODC), samoin kuin taidemarkkinoiden kanssa; ja pyydämme Unescoa tehostamaan toimiaan maailmanlaajuisesti (i) vahvistamalla vaikuttamistaan ja toimintaansa koskien laittoman kaupan vaikutusta kansojen muistiin, identiteettiin ja tulevaisuuteen; (ii) kannustamalla rikosoikeudellisten tai hallinnollisten seuraamusten sisällyttämiseen kansalliseen lainsäädäntöön; (iii) tukemalla kansallisten ja paikallisten valmiuksien kehittämistä kaikissa maissa; (iv) vaalimalla laajempaa ja tehokkaampaa yhteistyötä taidemarkkinoiden toimijoiden kanssa erityisesti siinä, mitä tulee kulttuuriomaisuuden alkuperää osoittavien todistusten kodifioinnin tehostamiseen ja sen estämiseen, että museoihin ja yksityiskokoelmiin hankitaan provenienssiltaan epäselviä esineitä; ja (v) varmistamalla kaikkien sidosryhmien sekä suuren yleisön osallistuminen, aktivoiminen ja koordinointi myös digitaaliteknologioiden ja verkkoalustojen avulla ottaen huomioon kulttuuriomaisuudella käytävän verkkokaupan kasvun ja tukemalla tietoisuuden lisäämistä aiheesta;
17. Vaadimme avointa ja osallistavaa kansainvälistä keskustelua laittomasti tai muutoin maasta viedyn kulttuuriomaisuuden palauttamiseksi alkuperämaihin Unescon suojeluksessa samoin kuin niihin maihin, jotka eivät ole vuonna 1970 tehdyn Unescon yleissopimuksen piirissä, eettisenä imperatiivina, joka edistää kansojen ja yhteisöjen oikeutta nauttia kulttuuriperinnöstään ja ottaen huomioon asianomaisten maiden esittämien vaatimusten lisääntymisen, jotta vahvistetaan yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta ja sukupolvien välillä tapahtuvaa kulttuuriperinnön siirtämistä; ja kannustamme Unescoa edistämään olemassa olevien oikeudellisten rakenteiden tai linjausten tehokasta toimeenpanoa kulttuuriomaisuuden palauttamiseksi alkuperämaihin ja luvattomasti haltuun otetun omaisuuden palauttamiseksi Unescon hallitusten välisen kulttuuriomaisuuden palauttamista

edistävän komitean (ICPRCP) proaktiivisen välitystoiminnan kautta sekä avustamaan maita kulttuuriomaisuuden suojelemisessa ja hallinnoinnissa paikan päällä edistämällä toimintaedellytysten kehittämistä sekä pedagogisia ja kulttuurisensitiivisiä lähestymistapoja erityisesti museoissa ja kulttuurilaitoksissa. Kehotamme myös Unescoa, joka on YK:n johtava toimielin kulttuuriomaisuuden laittoman kaupan torjunnassa, ehdottamaan konkreettisia toimenpiteitä ja aloitteita tämän kasvavan ilmiön torjumiseksi ja markkinatoimijoiden, museoiden ja yksityisten keräilijöiden kannustamiseksi sekä hyväksymään päivitetyn version kansainvälisestä eettisestä säännöstöstä kulttuuriomaisuuden kauppiaille.

18. Olemme vakaasti päättäneet edistää kestävien kulttuuri- ja luovien alojen kehittämistä luovan talouden tukemiseksi jäsenvaltioissa vuonna 2005 tehdyn Unescon yleissopimuksen ja vuonna 1980 hyväksytyyn Unescon suosituksen avulla muun muassa takaamalla taiteilijoiden ja kulttuurialan ammattilaisten sosiaaliset ja taloudelliset oikeudet, helpottamalla liikkuvuutta sekä sääntelemällä paremmin digitaalisia alustoja ja ottamalla ne mukaan osallistavaan vuoropuheluun ja kehotamme Unescoa auttamaan jäsenvaltioita hyödyntämään digitaalista murrosta kulttuurialalla tukeutuen vuonna 2017 annettuihin toimintaohjeisiin yleissopimuksen soveltamisesta digitaalisessa ympäristössä ja Unescon vuonna 2021 tekoälyn etiikasta antaman suosituksen kulttuuriin liittyviin säännöksiin tavoitteena (i) helpottaa yhdenvertaista pääsyä kulttuurimarkkinoille; (ii) suunnitella, kehittää ja toteuttaa politiikkaa ja sääntelyjärjestelmiä sekä toimintasuunnitelmia kulttuurituotteiden ja -palveluiden tuottamiseksi, levittämiseksi ja kuluttamiseksi digitaalisessa ympäristössä – erityisesti vaalimalla rakenteellista vuoropuhelua kaikkien sidosryhmien välillä – yksityissektorilta, alaan liittyvistä kansalaisjärjestöistä ja hallitustenvälisistä järjestöistä, erityisesti Maailman kauppajärjestöstä (WTO), Maailman henkisen omaisuuden järjestöstä (WIPO), Yhdistyneiden kansakuntien kauppa- ja kehityskonferenssista (UNCTAD), Kansainvälisestä työjärjestöstä (ILO) sekä globaaleista digitaalisista alustoista ja internetpalvelujen tarjoajista; ja (iii) kehittää valmiuksia hyödyntää digitaalitekniologioiden työllistävää vaikutusta kulttuurialalla sekä tehostaa kulttuuriperinnön turvaamista, edistämistä, digitointia ja inventointia myös teknisen ja ammatillisen koulutuksen kautta ja edistämällä etelän ja etelän sekä pohjoisen ja etelän välistä yhteistyötä;

Me, kulttuuriministerit, jotka kokoonnumme Méxicossa koko maailman kannalta kriittisenä aikana, sitoudumme vahvempaan monenvälisyyteen, joka tunnistaa kulttuurin kestävästä kehityksestä olennaisesti mahdollistavana ja eteenpäin vievänä globaalina julkishyödykkeenä, ja kannamme vastuamme täysimääräisesti pyytämällä Unescoa toimimaan seuraavien strategisten linjausten yhteistoteutuksen puolesta tukeutuen maailmanlaajuisen erityistehtävänsä kulttuurin alalla sekä normatiivisiin välineisiin ja ohjelmiinsa seuraavalla tavalla:

19. Kehotamme YK:n pääsihteeriä vakiinnuttamaan kulttuurin globaaliksi julkishyödykkeeksi ja sisällyttämään sen omana erityistavoitteenaan vuoden 2030 jälkeiseen aikaan ulottuvaan kehitysohjelmaan ja tätä varten pyydämme Unescon pääjohtajaa käynnistämään laajat konsultaatiot jäsenmaiden, kansalaisyhteiskunnan, koulutus- ja tiedemaailman ja yksityissektorin kanssa kulttuurin moniulotteisesta vaikutuksesta yhteiskuntiimme globaalina julkishyödykkeenä ja vahvistamaan vaikuttamistoimintaa kulttuurin sisällyttämiseksi vuonna 2024 pidettäväksi suunniteltuun Yhdistyneiden kansakuntien tulevaisuushuippukokoukseen, toteuttaen näin Unescon alkuperäistä tehtävää ”rakentaa rauhaa miesten ja naisten mielissä” sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja ihmisarvon kautta;
20. Kulttuurin asemoimiseksi globaaliksi julkishyödykkeeksi, Our Common Agenda -raportin ja YK:n yleiskokouksessa Yhdistyneiden kansakuntien perustamisen 75. vuosipäivänä hyväksytyyn julistuk-

sen toimeenpanon edistämiseksi sekä tiedon välittämiseksi tulevien julkisten ja kulttuuripolitiikkojen ja strategioiden sekä Unescon ohjelmallisen toiminnan käyttöön korostamme tarvetta koordinoita, vahvistaa ja kehittää välineitä ja mekanismeja kulttuurin ja sen kestävään kehitykseen kohdistuvan vaikutuksen integroitua analysointia, seuranta ja mittaamista varten ja kehotamme Unescon pääjohtajaa kehittämään käsitteellistä tutkimusta kulttuurin vaikutuksesta sen kaikissa ulottuvuuksissa sekä merkityksellistä tietoa aiheesta ja tuottamaan kattavan maailmanlaajuisen raportin kulttuuripolitiikasta neljän vuoden välein tukeutuen jäsenvaltioiden tuottamiin tietoihin ja olemassa oleviin indikaattoreihin erityisesti niissä puitteissa, jotka Unescon käytössä olevien kulttuurialan normatiivisten välineiden kokonaisuutta koskevat määräaikaisraportit sekä niihin liittyvät ohjelmat ja tilastolliset ja indikaattori-kehukset tarjoavat;

21. Pidämme erittäin tärkeänä ministeritason kokouksen järjestämistä kulttuurialan kehityksen, vaikutusten ja mahdollisuuksien mittaamiseksi ja tätä varten kehotamme Unescoa harkitsemaan sitä, että se kutsuisi vuodesta 2025 alkaen neljän vuoden välein koolle kansainvälisen kulttuuripolitiikan foorumin (World Forum on Cultural Policies) tarkoitukseen soveltuvia olemassa olevia menettelytapoja ja mekanismeja hyödyntäen tavoitteena käsitellä kulttuuripolitiikan keskeisiä alueita rakentavassa ja osallistavassa vuoropuhelussa kaikkien asianomaisten toimijoiden kesken, vahvistaa monenvälistä toimintaa, yhteistyötä ja solidaarisuutta maiden välillä ja osallistua Unescon strategisten toimintalinjojen toteuttamiseen sen hallintoelinten puitteissa ja kulttuuripolitiikkaa koskevan maailmanlaajuisen raportin sisältämien tulosten pohjalta.
22. Lopuksi pyydämme Unescon pääjohtajaa laatimaan konkreettiset toimenpiteet ja aikataulun sisältävän suunnitelman tämän julistuksen sisällön toimeenpanon nopeuttamiseksi järjestön keskipitkän aikavälin strategian sekä sen ohjelman ja talousarvion puitteissa, pitämään yllä tehokasta vuoropuhelua Unescon jäsenvaltioiden ja asianomaisten sidosryhmien kanssa ja raportoimaan säännöllisesti jäsenmaille toimeenpanon saavutuksista ja haasteista.